

RENET

Reuse Network
Finland

START

Uudelleenkäytön tilannekuva ja RENET Uudelleenkäyttöverkosto

Jätealan yhteistyöryhmä
2.11.2023

Tuovi Kurttio

Kuvat Pixabay

Kenen suulla puhun – ja mistä

- SLL
- PKS Kierrätyskeskus
- RENET Uudelleenkäyttöverkosto
- SKKY
- Enimmäkseen ihan omallani
- Uudelleenkäytön tilanteesta
- Tulevaisuudesta
- RENET Uudelleenkäyttöverkostosta
- Uudelleenkäytön pyöreästä pöydästä

Tilannekuva

Hämmäisen harmaata aluetta

- Kenelle uudelleenkäyttö kuuluu? Kuuluuko se tänne? Vai minne? Onko se enemmän jätepuolen vai tuotepuolen asia? Vai tuotannon?
- Kenen vastuulle sen järjestäminen kuuluu? Kuka sen maksaa? Kenen oikeuksiin se kuuluu?
- Onko sillä merkitystä? Mikä sen merkitys oikeastaan on – tai voisi olla?
- Käsitteiden sekamelska

Tuppaa unohtumaan

Mikä on ymmärrettävää, mutta ikävää

- Kiertotalousohjelma – uudelleenkäyttö on vain materiaalien uudelleenkäyttöä
- Kestävän kasvun ohjelma - muualla sitä käytettiin uudelleenkäytön edistämiseen, ei meillä
- Tai ehkä uudelleenkäyttöala on niin tottunut olemaan syrjässä, ettei me osata lukea ohjelmista mahdollisuuksia, joita niissä olisi
- Siinä tapauksessa tarvittaisiin tukiryhmä tai konsulttiapua

- Unohtuu myös, ettei uudelleenkäyttö ole kierrätyksestä pois, kaikki päättyy ihannesysteemissä kyllä materiaalikiertoon, hitaammin vaan - turha kilpailutilanteen uhkakuva suhteessa tuottajiin ja tuottajavastuuorganisaatioihin

...ei näyttäydy vartenotettavana ratkaisuna

- Kaivataan teollisen mittaluokan ratkaisuja materiaalivirtaan
- Ei ole tutkittua tietoa – ei kuvaa kokonaisuudesta
- Ei kuulu kelleen, ei vastuutahoa
- Ei infrastruktuuria, sekavaa, näyttäytyy amatöörimäisenä ja nuhjuisena
- Ei ole tavoitteita – kuten ei jätteen synnyn ehkäisylläkään – eikä seurantaa
- Laki on hyvä, mutta sen toteutumista ei seurata, eikä toteutumattomuudesta seuraa sanktioita
- Ei käytäntöjä, ei edes ohjeita lain noudattamiseksi
- Työläys koetaan ongelmaksi
- Ilmeisesti ei edes ajatella, saati uskota, automaation ja keinoälyn mahdollisuuksiin
- Kaikessa kehittämisessä, ja sen rahoituksessa, mennään vienti edellä, eikä paikallisen toiminnan kehittäminen ole prioriteetti

Ei kirsikka kakun päällä, vaan itse kakku

Miten maailma muuttuisi,
jos uudelleenkäyttöä
resurssoitaisiin edes
kuten kierrätystä?

JÄTTEEN SYNNYN EHKÄISY

UDELLEENKÄYTTÖ

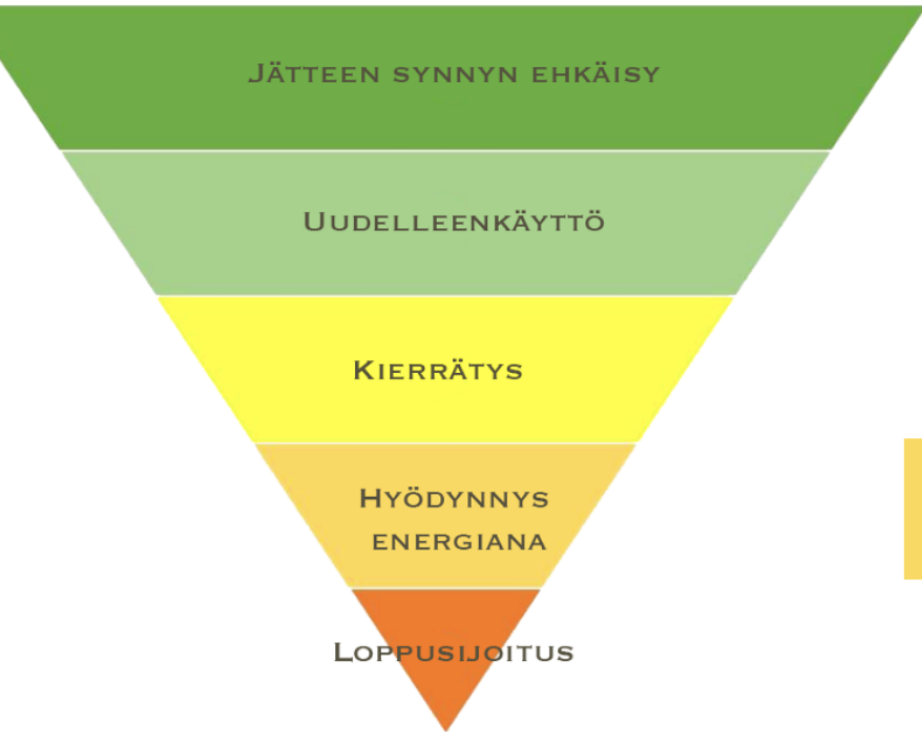
KIERRÄTYS

HYÖDYNYS
ENERGIANA

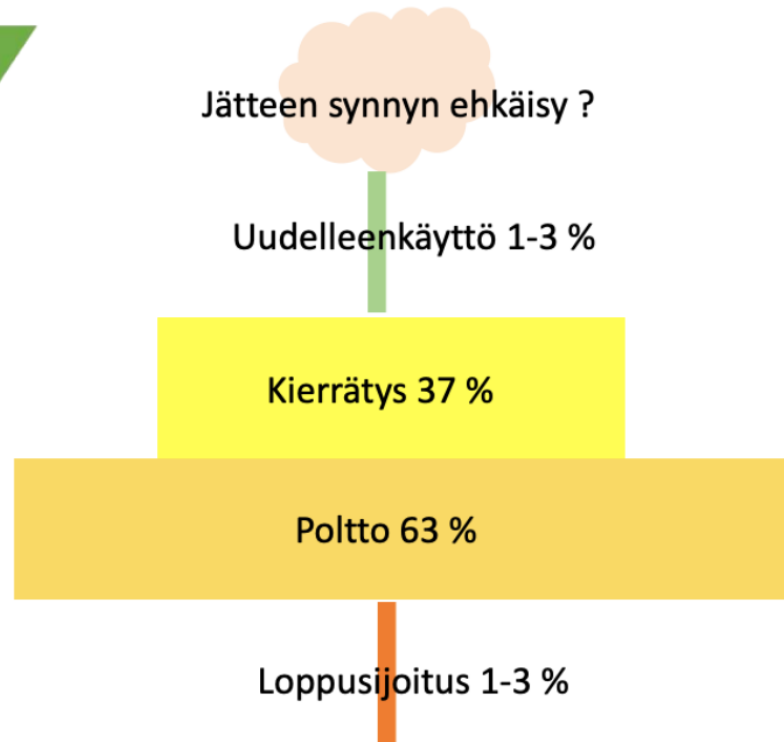
LOPPUSIJOITUS

Teoria vs todellisuus

JÄTEMÄÄRÄT

INVESTOIDUT RESURSSIT ?

Five empty light blue horizontal bars for inputting data.

Tavoitteet puuttuvat

- Ei tavoitteita – kuten ei jätteen synnyn ehkäisylläkään
- Ilman tavoitteita ei ole mittavaa kehittämistä / interessiä kehittää.
- Koska EU edellyttää mittaamista ja seurantaan / raportointia, olisi edellytykset myös tavoitteille
- On maita, joissa on tavoitteita
- 5 kg/asukas > 7 kg/asukas Belgian Flanderissa vuoteen 2022
- Paras mittari olisi neitseellisten luonnonvarojen käytön vähenemä. (Tarvitsee rinnalleen jonkun toisen, joka erottaa mahdollisesta kulutuksen ylipäättään pienenemisestä.)
- Voisi kytkeä myös työllisyystavoitteisiin

Muutakin kuin ympäristömerkitystä

- Työllisyys
- Tavaraköyhyyden vähentäminen, tasa-arvo
- Muut sosiaaliset hyödyt, kuten yhteisöllisyys ja merkityksellisyys
- Huoltovarmuus, logistiikka ja osaaminen valmiina
- Kiertotalousosaaminen, oppimisen alusta
- Viestintä – hyvä alusta, yritysten yhteiskuntavastuu
- Asenteet, arvot – henkinen hyvinvointi

Pelkkään ympäristöasiaan keskittyminen on osaoptimointia

Ja sitten vielä luonnonlait

It can be understood that usually circular economy promoted product reuse, remanufacturing and refurbishment should be the first desirable options in light of thermodynamics. Recycling for raw-material value only and combustion for energy are less desirable and should be avoided. It is important that cycles are increased, maintained and utilized before recycling for raw-material value or for combustion for energy. The landfill disposal is the last option. But all of these processes are subject to laws of physics.

A systems and thermodynamics perspective on technology in the circular economy

Crelis F. Rammelt and Phillip Crisp [University of New South Wales, Australia / University of Amsterdam, The Netherlands and EcoSolve, Australia]

Tulevaisuutta ja kytköksiä

- x

RENET

Reuse Network
Finland

01

RESALE INDUSTRY

SIZE & IMPACT OF RESALE

Uudelleenkäyttö leviää

- Erillisenä toimialana - jatkuvasti uusia toimijoita
- Yhä useammin osana perinteistä bisnestä

- Erikoiskaupan liitto 19.10.2023:
Käytettyjen tuotteiden suosio kasvaa
- The Stuff People Want: EU:ssa 90 miljoonaa ihmistä osti ensimmäistä kertaa käytettyä (2021?)
- Circwaste: Ihmiset pyrkivät vähentämään uusien tavaroiden hankkimista, ainakin joskus

60 %

ostaa tavaroita tai vaatteita second handina / käytettynä vähintään vuosittain.

82 %

käytettyjä tavaroita ostavista ostaa niitä kirpputoreilta, kierrätyskeskuksista tai muista second hand -myymälöistä.

RENET

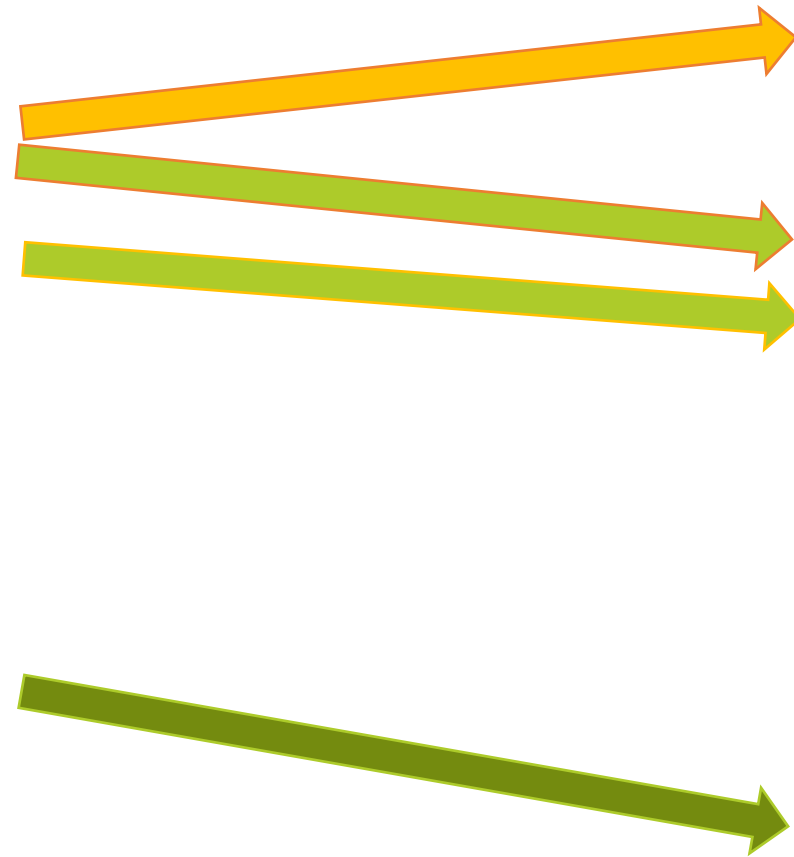
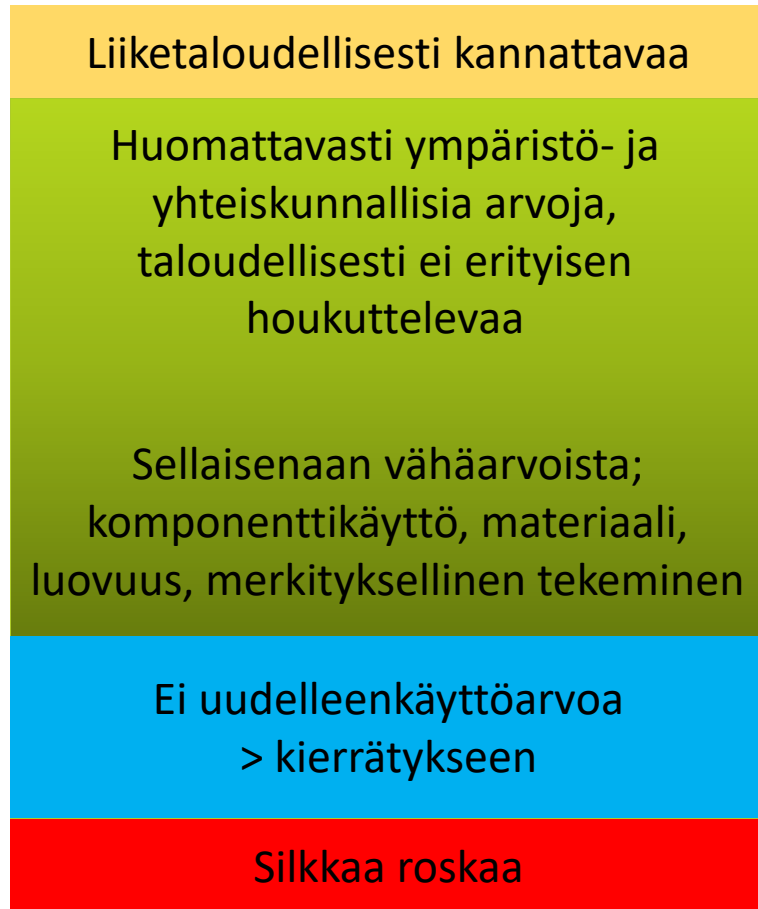
Reuse Network
Finland

Missä on sanottu, että sen pitää olla pientä?

- Käytetyn tavaran kauppa on kasvussa – koska asiakkaat odottavat sitä
- USA:ssa arvioidaan, että Second hand -kauppa on tämän vuosikymmenen lopulla kaksinkertainen pikamuodin kauppaan nähden - miljardibisnes
- Kaikki teknologia, joka tarvitaan uudelleenkäyttöön saattamiseen (lajiteluun ja hinnoitteluun) on jo olemassa jossain teollisuudessa
- Keinoälyä ja robotiikka ollaan jo tuomassa uudelleenkäyttöön (mm. Hollannissa)

Poistettu tavara – uudelleenkäyttökelpoisuus ja uudelleenkäyttöön saattaminen

Kaupalliset toimijat hoitaa kovan bisneksen

Kumppanuudet, teollisen mittakaavan ammattimaiset palvelut yrityksille – kannattavaa liiketoimintaa. Kaipaa ratkaisuja ja siksi sopii yhteiskunnallisen toimijan tekemiseksi.

Perälauta, yhteisöllistä uudelleenkäyttöä, korjaus ja uudeksi tekeminen, palveluita ihmisille, yhteiskunnan rahaa ja/tai paljon vapaaehtoisuutta

Merkityksellistä
koska arvonnäkö +
sosiaaliset arvot

Paikallista,
sosiaalista,
osallistavaa,
merkitystä luovaa,
arvoa nostavaa,
kulttuurista,
valmentavaa ja
vapaaehtoistyötä,
perälautaa lähellä
materiaalikiertoa
tai polttoa olevalle
tavaralle.

Rahoitus

Matalan arvon
tavarat

Teollisen mittakaavan
laitokset, teknologiset
ratkaisut,
kiertotaloudessa
merkittävät
materiaalivirrat,
yritysyhteistyö,
palvelumyynti.

Merkityksellistä
koska volyymi

Kierke
2023

The Stuff People Want

https://www.designforum.fi/app/uploads/2022/05/The-Stuff-People-Want_A-New-Horizon-for-Design-in-Finland.pdf

- Ranska repairing index elektroniikalle. Vastaava luokittelu kuin kodinkoneiden energialuokitus
- Ennen käytetyn tuotteen hankkimista motivoi nimenomaan halpa hinta. Nyt selkeä muutos: rinnalla hyvä omatunto ja uniikkiuus
- Kuluttaminen on ylipäätään tietoisempaa, tosin vastuullisuus ei ole ajuri, vaan:

Useful stuff - käyttöarvo - kuluttajaa kiinnostaa miten brändi tukee tuotteen käyttöä (korjaus, huolto, muu lisäarvo käytön aikana)

> korjaukseen ja huoltoon pitäisi saada suurempi mittakaava, demokraattiseksi, ei vain korkean hinnan palvelua vaan kaikkien tavoitettavissa

> linkitys esimerkki flowing stuffiin: tuotteen voi päivittää uudempaan versioon sopimuskaudella tms.

Stuff linked to nature - uusi luontosuhde: osa luontoa, > näkyy kiinnostuksena luonnonmukaisiin materiaaleihin (esim, pellavan uusi nousu trendinä)

Joyful stuff – kulutusta ilman syyllisyyden tuntoa, kuluttamisen ilo (vaihtelunhalun tyydyttäminen, harrastus)

“pikamuoti raskasta, käytetyn ostaminen kevyt fiilis”

Flowing stuff – vaikka omistat, et ole loppupysäkki. Käyttötuotteiden omistaminen nähdään investointina, jolla on jälleen myyntiarvo ja paikka. Brändien oletetaan tukevan tässä. Ei haluta että tavarat suunnitellaan yhdelle kuluttajalle.

Kytkeytyy moneen, esim.

Digivihreä siirtymä

- Ilmastostrategia
- Teollisuusstrategia
- Yhteisötalousklusteri – valmis, mutta kaipaa vielä konkretisointia, kuulemma. MMM ja yhteisötalouden edut haja-asutusalueilla.

OECD – kiertotalouden työllistävyys

Uudelleenkäyttö nähdään työllisyyden mahdollisuutena

komissiotasolla halutaan vetää elinkeino ja teollisuus sekä työllisyys ja sosiaalinen enemmän yhteen

Yhteiskunnallisten yritysten strategia > yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus perustettu > juuri valmistumassa selvitys uudelleenkäytöstä – laki olisi kiva

EU-hankkeiden rahoitus, EAKR ja ESR

Tarvitaan

- Näkyvyyttä, kuuluvuutta ja muistetuksi tulemistä - viestintää
- Tietoa - tutkimusta
- Tavoitteita ja seurantaa
- Rahoitusta – esim. liittyen tuottajavastuumaksuihin, mutta myös rahaa investointeihin
- Laitoksia, teollista mittakaavaa

Pikkuisen pelottaa

- Millaisia tulee tuottajavastuujärjestelmistä? Ja yhteistyöstä tuottajien kanssa.
- Sekoitevelvoite – vaikuttaako se uudelleenkäyttöön, riittääkö maltti pidempiin elinkaariin?
- Isot firmat ja isot rahat, huolettaa ainakin sosiaalisia toimijoita.
- Raportoinnin kustannukset?
- Muutoksen vauhti suhteessa resursseihin

RENET Uudelleenkäyttöverkosto

UDELLEENKÄYTÖN AIKA ON NYT!

Mikä ihmeen RENET?

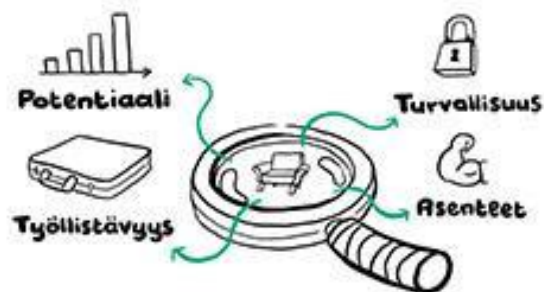
- Varsin tuore uudelleenkäyttötoimijoiden – mukaan lukien korjaus ja kunnostus – verkostotoimija
- Perustettu viime vuonna - osana Circwaste-hanketta
- **Tarkoitus:** Verkosto parantaa uudelleenkäyttötoiminnan yleisiä edellytyksiä
- **Visio:** Uudelleenkäyttö on aina ensisijainen vaihtoehto
- Jäseniä 16 (15 varsinaista ja yksi kumppanijäsen)
- Säännöt eivät raajaa pois minkään tuotteiden tai komponenttien uudelleenkäyttöä – mutta autot ja rakennukset on tässä vaiheessa syrjässä
- Eroaa kv esimerkeistä siinä, että mukana myös muita kuin sosiaalisia, yhteisötalouden, toimijoita
- SKKY:llä enemmän yhteisötalouden ja RENETillä enemmän ympäristöliiketoiminnan näkökulma – työnjako hakee vielä muotoaan
- <https://www.renet.fi/>

Uudelleenkäyttö kunniaan

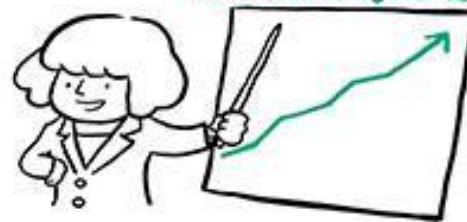
Nykyään uudelleenkäytetään ehkä 2% tavaroista.

Mahdollisuus olisi tuoteryhmästä riippuen 15-50%.

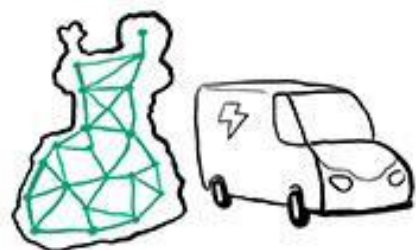

**Tutkimus
ja tieto**

Uudelleenkäyttö 2035

**Tavoitteet, seuranta
ja rahoitus**

**Kattava ja
toimintavarma
verkosto**

**Laatu,
päivitettävyys
ja korjattavuus**

Uudelleenkäytön ammattilaisten syyspäivä Mikkelissä

6.-7.11.23

Ohjelma tiistai 7.11.23 9-16:

9:00 Avauspuheenvuoro: Tuuli Myllymaa, johtava asiantuntija, Suomen ympäristökeskus

9:15 Vihreät väittämät: Tero Heinonen, tutkija, Suomen ympäristökeskus

10:00 Hankkeita jätteen määrän vähentämiseksi ja niiden yhdistäminen EU politiikkaan: Kaisa Karjalainen, päällikkö, Mission Zero Academy

10:45 Uudelleenkäytön toimintamalli –selvitys ja uudelleenkäyttöön liittyvät osaamistarpeet: Ruut Uurtimo, hanketyöntekijä, Vates-säätiö

11:15 Circwaste, uudelleenkäyttö -osahanke - mitä tuli tehtyä: Katja Viberg, hankepäällikkö

12:30 Vertaisoppimistreffit

13:15 Luonnonvaralaskenta ja RENET-palvelu: Satu Vasala, asiantuntija, Circwaste-hanke

13:45 Paikallisen toimijan esittely ja luonnonvaralaskentapalvelun testaus: Pauliina Kuukka, toimialajohtaja, Uutta elämää Group

14:00 Uudelleenkäyttöbarometri: Janne Kilpiö, asiantuntija, Circwaste-hanke

14:15 Kahvit tarjolle

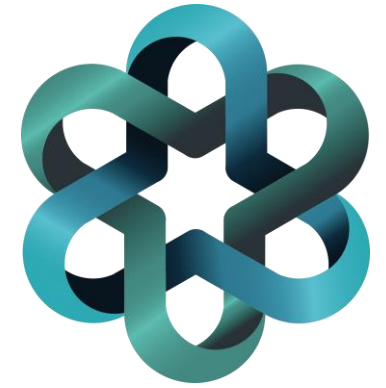
14:30 RENET tulevaisuuden suunnitelmat: Tuovi Kurttio, puheenjohtaja, RENET Uudelleenkäyttöverkosto

14:45 Uudelleenkäytön pyöreän pöydän perustaminen, lähetesanat: Sirje Stén, neuvotteleva virkamies, Ympäristöministeriö ja Tuovi Kurttio, puheenjohtaja, RENET Uudelleenkäyttöverkosto

15:45 Loppuyhteenveto, Tuuli Myllymaa, Suomen ympäristökeskus

Uudelleenkäytön pyöreä pöytä

- Tarkoitus on edistää uudelleenkäyttöä ja sen toimintaedellytyksiä.
- Uudelleenkäytön edistämiseen mukaan myös muut kuin varsinaiset uudelleenkäyttötoimijat.
- Tarkemmat tavoitteet määrittyvät ajan kanssa, mutta tiedonkulun varmistaminen ja monipuolisen yhteistyön mahdollistaminen tietenkin keskeistä
- Pari lähitapaamista vuodessa, pari ehkä etänä.

TERVETULO!

- Ensimmäinen kokous keskiviikkona 24.1.2024 Helsingissä
- Laveasti erilaisia organisaatioita toivotaan mukaan, mutta kustakin organisaatiosta osallistua maksimissaan kaksi henkilöä. (Ei tietoa vielä onko mahdollista osallistua etänä)

Kiitos!

tuovi.kurttio@kierratyskeskus.fi

RENET

Reuse Network
Finland